

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет права та економіки
Кафедра кримінального права, процесу та криміналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи оперативно-розшукової діяльності

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

26 «Цивільна безпека»
262 «Правоохоронна діяльність»
Правоохоронна діяльність
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі <i>(зазначаються розробники і викладачі, які викладають дисципліну - посада, наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)</i>	Контактний тел.	E-mail
д.ю.н., професор Подобний О.О.	067-766-85-19	kafedraKPPK@i.ua

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Основи оперативно-розшукової діяльності» присвячена вивченню засад здійснення підрозділами кримінальної поліції оперативно-розшукової діяльності, а також теоретичних положень науки ОРД в умовах дії чинного оперативно-розшукового та кримінального процесуального законодавства України.

Виявлення та розслідування тяжких і особливо тяжких злочинів, передусім злочинів, що вчинені в умовах неочевидності, неможливе без застосування оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. Водночас, у криміналістичній літературі зазначеній проблемі не приділяється належної уваги. Поряд із цим, працівники оперативних підрозділів, органів дізнання та досудового слідства згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року повинен не тільки знати можливості оперативних підрозділів, але й уповноважені організувати проведення всього комплексу негласних слідчих (розшукових) дій, активно взаємодіяти з оперативними працівниками як у досудовому розслідуванні, так і ще на етапі ОРД.

Предметом навчальної дисципліни є правова основа та організаційно-тактичний рівень оперативно-розшукової діяльності. Особлива увага приділяється визначенню поняття, завдань та принципів оперативно-розшукової діяльності; видів, прав та обов'язків суб'єктів оперативно-розшукової діяльності; підстав для її проведення та особливостей використання її результатів у досудовому розслідуванні.

Передумовами для вивчення курсу «Основи оперативно-розшукової діяльності» є вивчення дисциплін «Проблеми сучасного кримінального права України», «Актуальні проблеми застосування кримінального процесуального законодавства», «Тактико-спеціальна підготовка сил охорони правопорядку», «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Основи оперативно-розшукової діяльності» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-науковою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

СК14. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних.

СК15. Здатність до застосування спеціальної техніки, спеціальних, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

СК18. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури.

СК19. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом.

Навчальна дисципліна «Основи оперативно-розшукової діяльності» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН12. Адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки.

РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН17. Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національної безпеки держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо).

РН18. Застосовувати штатне озброєння підрозділу (вогнепальну зброю, спеціальні засоби, засоби фізичної сили); інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), оперативні та оперативно-технічні засоби, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

РН21. Організовувати заходи щодо режиму секретності та захисту інформації.

РН22. Вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та противник, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- сутність, основні положення правового регулювання та принципи оперативно-розшукової діяльності;
- структурно-функціональну характеристику суб'єктів оперативно-розшукової діяльності;
- сутність організаційно-тактичних форм оперативно-розшукової діяльності та їх зміст;
- особливості правового регулювання проведення оперативно-розшукових заходів;
- організаційно-тактичні особливості проведення оперативно-розшукових заходів;
- загальні засади конфіденційного співробітництва;
- напрями використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для вирішення завдань кримінального провадження.

Уміння:

- застосовувати теоретичні знання для вирішення прикладних завдань;
- складати документи, що пов'язані з організацією оперативно-розшукової діяльності;
- застосовувати окремі організаційно-тактичні прийоми під час проведення оперативно-розшукових заходів;
- планувати проведення оперативно-розшукових заходів;
- застосовувати отримані знання під час провадження за оперативно-розшуковими справами.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	28/12	28/12	124/156	3	5	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц	прак	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 1. Історія розшуку (сиску)	13	2	2	9	12			12
Тема 2. Становлення теорії оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	12			12
Тема 3. Основи окремої теорії оперативно- розшукової інформації	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 4. Поняття, завдання та принципи оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 5. Правова основа оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 6. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 7. Державні органи, уповноважені на здійснення ОРД, їх правовий статус	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 8. Компетенція оперативних підрозділів та система оперативно-розшукових заходів	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 9. Підстави та строки проведення оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 10. Класифікація засобів ОРД. Основи технічного забезпечення оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 11. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 12. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 13. Використання результатів оперативно-розшукової діяльності	12	2	2	8	13	1	1	11
Тема 14. Контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю	12	2	2	8	13	1	1	11

Усього годин	180	28	28	124	180	12	12	156
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ІСПИТ								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

В рамках практичних занять використовуються засоби спеціальної і криміналістичної техніки, а також навчальні комп'ютерні програми: **1) комп'ютерна програма «Автоматизоване робоче місце процесуального керівника, слідчого та детектива»** з підсистемами: - правова інформація; - КПК України в таблицях та схемах; - навчальна комп'ютерна програма «Єдиний реєстр досудового розслідування»: навчальний курс ЄРДР; посібники користувачів ЄРДР; - навчальна комп'ютерна програма «Учбове кримінальне провадження»: зразки та бланки учбового кримінального провадження; макети кримінальних проваджень; судові експертизи; - навчальна комп'ютерна програма «Фоторобот»; **2) універсальні валізи експерта-криміналіста «ВК-1»;** **3) апаратні засоби комп'ютерної (спеціальної) техніки:** Raspberry Pi 3 (мікрокомп'ютер); DES-1226G (комутатор 3-го рівня); RFIDмодуль RC522 (радіочастотний ідентифікатор зчитування RFID-міток); ATIS FPR-4 (біометричний контролер зі зчитуванням відбитків пальців рук); DHI-NVR1104HS (4-канальний 1U 4PoE Lite відеореєстратор); DHI-ITC237-PW6M (відеокамера зі сканування номерів); GSM-модуль SIM800C з антеною (GSM-сигналізація); **4) засоби радіозв'язку:** Icom F3G (портативна професійна станція); Icom ICF-2000 (портативна станція); GSM-мітки; радіостанція УКХ переносна 5Вт P-005У; радіостанція УКХ портативна 2Вт P-002ППІ; захищений телекомунікаційний комплект ЗТК-1/С (для забезпечення послугами відкритого телефонного зв'язку і передачі даних з використанням супутникових каналів); маршрутизатор польовий К-1211 (для забезпечення відкритого телефонного зв'язку, передачі даних та надання телекомунікаційного ресурсу обладнанню криптографічного захисту інформації).

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Історія розшуку (сиску) 1.1. Витоки оперативно-розшукової (сискної) діяльності. Сиск античних часів. 1.2. Сиск епохи феодалізму. 1.3. Прийоми та засоби розшуку Київської Русі (IX – поч. XIII ст.). 1.4. Розшук за часів феодальної роздробленості (поч. XIII – XIV ст.). 1.5. Судочинство на українських землях за часів Великого князівства Литовського (сер. XIV – 1569 р.) та за доби Козацько-Гетьманської держави (XVII – XVIIIст.).	2	
2	Тема 2. Становлення теорії оперативно-розшукової діяльності 2.1. Розвиток вітчизняної оперативно-розшукової науки у XX ст. 2.2. Об'єкт, предмет та методи теорії ОРД. Визначення теорії ОРД. 2.3. Міждисциплінарні зв'язки теорії ОРД з кримінальним і кримінальним процесуальним правом, криміналістикою,	2	

	кримінологією, психологією та ін. 2.4. Система теорії оперативно-розшукової діяльності.		
3	Тема 3. Основи окремої теорії оперативно- розшукової інформації 3.1. Поняття оперативно-розшукової інформації 3.2. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності. 3.3. Джерела оперативно-розшукової інформації. 3.4. Класифікація оперативно-розшукової інформації 3.5. Основні вимоги, що висуваються до оперативно-розшукової інформації.	2	1
4	Тема 4. Поняття, завдання та принципи оперативно-розшукової діяльності 4.1. Поняття оперативно-розшукової діяльності 4.2. Значення пошукових, розвідувальних і контррозвідувальних заходів. 4.3. Завдання оперативно-розшукової діяльності. 4.4. Загальні принципи оперативно-розшукової діяльності. 4.5. Спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності.	2	1
5	Тема 5. Правова основа оперативно-розшукової діяльності 5.1. Визначення правової основи оперативно-розшукової діяльності. 5.2. Рівні правового забезпечення оперативно-розшукової діяльності. 5.3. Законодавчий рівень правового забезпечення оперативно-розшукової діяльності. 5.4. Відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти у сфері оперативно-розшукової діяльності. 5.5. Міжнародно-правові акти як правова основа оперативно-розшукової діяльності.	2	1
6	Тема 6. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності 6.1. Порядок заведення оперативно-розшукових справ. 6.2. Поняття та сутність контролю за оперативно-розшуковою діяльністю. 6.3. Специфіка обліку осіб, що розроблюються за оперативно-розшуковими справами. 6.4. Особливості здійснення перевірки осіб у зв'язку з допуском їх до державної таємниці, а також до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках. 6.5. Порядок поновлення порушених прав і відшкодування заподіяних матеріальних та моральних збитків.	2	1
7	Тема 7. Державні органи, уповноважені на здійснення ОРД, їх правовий статус 7.1. Поняття, ознаки та система суб'єктів оперативно-розшукової діяльності. 7.2. Правовий статус державних органів, уповноважених на здійснення ОРД. 7.3. Виконавці та учасники оперативно-розшукової діяльності, їх соціальний та правовий захист. 7.4. Характеристика оперативних підрозділів Національної поліції України.	2	1
8	Тема 8. Компетенція оперативних підрозділів та система оперативно-розшукових заходів 8.1. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. 8.2. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. 8.3. Система оперативно-розшукових заходів. 8.4. Оперативно-розшукові заходи, що обмежують конституційні права громадян.	2	1

9	Тема 9. Підстави та строки проведення оперативно-розшукової діяльності 9.1. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності. 9.2. Формальні підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності. 9.3. Види оперативно-розшукових справ та строки їх ведення. 9.4. Порядок припинення обчислення та продовження строків ведення оперативно-розшукових справ. 9.5. Підстави для закриття оперативно-розшукових справ.	2	1
10	Тема 10. Класифікація засобів ОРД. Основи технічного забезпечення оперативно-розшукової діяльності 10.1. Класифікація засобів оперативно-розшукової діяльності. 10.2. Поняття та види оперативної техніки. 10.3. Класифікація засобів виявлення. 10.4. Диференціація засобів контролю.	2	1
11	Тема 11. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності 11.1. Форми та види обліків правоохоронних органів. 11.2. Види інформації, що накопичується і використовується Національною поліцією. 11.3. Єдина інформаційна система Міністерства внутрішніх справ та її бази даних. 11.4. Зовнішні бази (банки) даних, що використовуються правоохоронними органами та оперативними підрозділами.	2	1
12	Тема 12. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів. Сприяння здійсненню ОРД 12.1. Гарантії правого та соціального захисту працівників оперативних підрозділів. 12.2. Правий та соціальний захист осіб, які залучаються до виконання оперативно-розшукових завдань. 12.3. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності. 12.4. Умови звільнення від відповідальності працівників оперативних підрозділів, які заподіяли шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.	2	1
13	Тема 13. Використання результатів оперативно-розшукової діяльності 13.1. Напрями використання результатів оперативно-розшукової діяльності. 13.2. Поняття, види та форми взаємодії в оперативно-розшуковій діяльності. 13.3. Види слідчо-оперативних груп. 13.4. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності.	2	1
14	Тема 14. Контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю 14.1. Зміст судового контролю за оперативно-розшуковою діяльністю. 14.2. Поняття прокурорського нагляду в сфері оперативно-розшукової діяльності. 14.3. Методи прокурорського нагляду за додержанням законності в сфері оперативно-розшукової діяльності. 14.4. Організаційні форми відомчого контролю у сфері оперативно-розшукової діяльності.	2	1
	Всього	28	12

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Основи оперативно-розшукової діяльності» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика і питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Історія розшуку (сиску)</p> <p>1.1. Витоки оперативно-розшукової (сискної) діяльності. Сиск античних часів.</p> <p>1.2. Сиск епохи феодалізму.</p> <p>1.3. Прийоми та засоби розшуку Київської Русі (IX – поч. XIII ст.).</p> <p>1.4. Розшук за часів феодальної роздробленості (поч. XIII – XIV ст.).</p> <p>1.5. Судочинство на українських землях за часів Великого князівства Литовського (сер. XIV – 1569 р.). та за доби Козацько-Гетьманської держави (XVII – XVIIIст.).</p> <p>Реферати</p> <p>1. Витоки оперативно-розшукової (сискної) діяльності. Сиск античних часів.</p> <p>2. Сиск епохи феодалізму.</p> <p>3. Прийоми та засоби розшуку Київської Русі (IX – поч. XIII ст.).</p> <p>4. Розшук за часів феодальної роздробленості (поч. XIII – XIV ст.).</p> <p>5. Судочинство на українських землях за часів Великого князівства Литовського (сер. XIV – 1569 р.). та за доби Козацько-Гетьманської держави (XVII – XVIIIст.).</p>	9	12
2	<p>Тема 2. Становлення теорії оперативно-розшукової діяльності</p> <p>2.1. Розвиток вітчизняної оперативно-розшукової науки у XX ст.</p> <p>2.2. Об'єкт, предмет та методи теорії ОРД. Визначення теорії ОРД.</p> <p>2.3. Міждисциплінарні зв'язки теорії ОРД з кримінальним і кримінальним процесуальним правом, криміналістикою, кримінологією, психологією та ін.</p> <p>2.4. Система теорії оперативно-розшукової діяльності.</p> <p>Реферати</p>	9	12

	<p>1. Розвиток вітчизняної оперативно-розшукової науки у ХХ ст.</p> <p>2. Об'єкт, предмет та методи теорії ОРД. Визначення теорії ОРД.</p> <p>3. Міждисциплінарні зв'язки теорії ОРД з кримінальним і кримінальним процесуальним правом, криміналістикою, кримінологією, психологією та ін.</p> <p>4. Система теорії оперативно-розшукової діяльності.</p>		
3	<p>Тема 3. Основи окремої теорії оперативно- розшукової інформації</p> <p>3.1. Класифікація оперативно-розшукової інформації</p> <p>3.2. Основні вимоги, що висуваються до оперативно-розшукової інформації.</p> <p>Реферати</p> <p>1. Класифікація оперативно-розшукової інформації</p> <p>2. Основні вимоги, що висуваються до оперативно-розшукової інформації.</p>	9	11
4	<p>Тема 4. Поняття, завдання та принципи оперативно-розшукової діяльності</p> <p>4.1. Спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності.</p> <p>Реферати</p> <p>1. Спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності.</p>	9	11
5	<p>Тема 5. Правова основа оперативно-розшукової діяльності</p> <p>5.1. Відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти у сфері оперативно-розшукової діяльності.</p> <p>5.2. Міжнародно-правові акти як правова основа оперативно-розшукової діяльності.</p> <p>Реферати</p> <p>1. Відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти у сфері оперативно-розшукової діяльності.</p> <p>2. Міжнародно-правові акти як правова основа оперативно-розшукової діяльності.</p>	9	11
6	<p>Тема 6. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності</p> <p>6.1. Порядок поновлення порушених прав і відшкодування заподіяних матеріальних та моральних збитків.</p> <p>Реферати</p> <p>1. Порядок поновлення порушених прав і відшкодування заподіяних матеріальних та моральних збитків.</p>	9	11
7	<p>Тема 7. Державні органи, уповноважені на здійснення ОРД, їх правовий статус</p> <p>а. Характеристика оперативних підрозділів Національної поліції України.</p> <p>Реферати</p> <p>1. Характеристика оперативних підрозділів Національної поліції України</p>	9	11
8	<p>Тема 8. Компетенція оперативних підрозділів та система оперативно-розшукових заходів</p> <p>8.1. Оперативно-розшукові заходи, що обмежують конституційні права громадян.</p> <p>Реферати</p> <p>Оперативно-розшукові заходи, що обмежують конституційні права громадян.</p>	9	11
9	<p>Тема 9. Підстави та строки проведення оперативно-розшукової діяльності</p> <p>9.1. Порядок припинення обчислення та продовження строків ведення оперативно-розшукових справ.</p>	9	11

	9.2. Підстави для закриття оперативно-розшукових справ. Реферати 1. Порядок припинення обчислення та продовження строків ведення оперативно-розшукових справ. 2. Підстави для закриття оперативно-розшукових справ.		
10	Тема 10. Класифікація засобів ОРД. Основи технічного забезпечення оперативно-розшукової діяльності 10.1. Класифікація засобів оперативно-розшукової діяльності. Реферати 1. Класифікація засобів оперативно-розшукової діяльності.	9	11
11	Тема 11. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності 11.1. Зовнішні бази (банки) даних, що використовуються правоохоронними органами та оперативними підрозділами. Реферати 1. Зовнішні бази (банки) даних, що використовуються правоохоронними органами та оперативними підрозділами.	9	11
12	Тема 12. Соціальний і правовий захист працівників оперативних підрозділів. Сприяння здійсненню ОРД 12.1. Умови звільнення від відповідальності працівників оперативних підрозділів, які заподіяли шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Реферати 1. Умови звільнення від відповідальності працівників оперативних підрозділів, які заподіяли шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.	9	11
13	Тема 13. Використання результатів оперативно-розшукової діяльності 13.1. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності. Реферати 1. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності.	8	11
14	Тема 14. Контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю 14.1. Організаційні форми відомчого контролю у сфері оперативно-розшукової діяльності. Реферати 1. Організаційні форми відомчого контролю у сфері оперативно-розшукової діяльності.	8	11
	Всього	124	156

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

1-34 (2)	F		
----------	---	--	--

Питання до іспиту

1. Витоки оперативно-розшукової (сискної) діяльності. Сиск античних часів.
2. Сиск епохи феодалізму.
3. Прийоми та засоби розшуку Київської Русі (IX – поч. XIII ст.).
4. Розшук за часів феодальної роздробленості (поч. XIII – XIV ст.).
5. Судочинство на українських землях за часів Великого князівства Литовського (сер. XIV – 1569 р.). та за доби Козацько-Гетьманської держави (XVII – XVIIIст.).
6. Розвиток вітчизняної оперативно-розшукової науки у XX ст.
7. Об'єкт, предмет та методи теорії ОРД. Визначення теорії ОРД.
8. Міждисциплінарні зв'язки теорії ОРД з кримінальним і кримінальним процесуальним правом, криміналістикою, кримінологією, психологією та ін.
9. Система теорії оперативно-розшукової діяльності.
10. Поняття оперативно-розшукової інформації
11. Інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності.
12. Джерела оперативно-розшукової інформації.
13. Класифікація оперативно-розшукової інформації
14. Основні вимоги, що висуваються до оперативно-розшукової інформації.
15. Поняття оперативно-розшукової діяльності
16. Значення пошукових, розвідувальних і контррозвідувальних заходів.
17. Завдання оперативно-розшукової діяльності.
18. Загальні принципи оперативно-розшукової діяльності.
19. Спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності.

20. Визначення правової основи оперативно-розшукової діяльності.
21. Рівні правового забезпечення оперативно-розшукової діяльності.
22. Законодавчий рівень правового забезпечення оперативно-розшукової діяльності.
23. Відомчі та міжвідомчі нормативно-правові акти у сфері оперативно-розшукової діяльності.
24. Міжнародно-правові акти як правова основа оперативно-розшукової діяльності.
25. Порядок заведення оперативно-розшукових справ.
26. Поняття та сутність контролю за оперативно-розшуковою діяльністю.
27. Специфіка обліку осіб, що розроблюються за оперативно-розшуковими справами.
28. Особливості здійснення перевірки осіб у зв'язку з допуском їх до державної таємниці, а також до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках.
29. Порядок поновлення порушених прав і відшкодування заподіяних матеріальних та моральних збитків.
30. Поняття, ознаки та система суб'єктів оперативно-розшукової діяльності.
31. Правовий статус державних органів, уповноважених на здійснення ОРД.
32. Виконавці та учасники оперативно-розшукової діяльності, їх соціальний та правовий захист.
33. Характеристика оперативних підрозділів Національної поліції України.
34. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
35. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
36. Система оперативно-розшукових заходів.
37. Оперативно-розшукові заходи, що обмежують конституційні права громадян.
38. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності.
39. Формальні підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності.
40. Види оперативно-розшукових справ та строки їх ведення.
41. Порядок припинення обчислення та продовження строків ведення оперативно-розшукових справ.
42. Підстави для закриття оперативно-розшукових справ.
43. Класифікація засобів оперативно-розшукової діяльності.
44. Поняття та види оперативної техніки.
45. Класифікація засобів виявлення.
46. Диференціація засобів контролю.
47. Форми та види обліків правоохоронних органів.
48. Види інформації, що накопичується і використовується Національною поліцією.
49. Єдина інформаційна система Міністерства внутрішніх справ та її бази даних.
50. Зовнішні бази (банки) даних, що використовуються правоохоронними органами та оперативними підрозділами.
51. Гарантії правового та соціального захисту працівників оперативних підрозділів.
52. Правий та соціальний захист осіб, які залучаються до виконання оперативно-розшукових завдань.
53. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності.
54. Умови звільнення від відповідальності працівників оперативних підрозділів, які заподіяли шкоду правам, свободам людини, інтересам держави під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.
55. Напрями використання результатів оперативно-розшукової діяльності.

56. Поняття, види та форми взаємодії в оперативно-розшуковій діяльності.
 57. Види слідчо-оперативних груп.
 58. Міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності.
 59. Зміст судового контролю за оперативно-розшуковою діяльністю.
 60. Поняття прокурорського нагляду в сфері оперативно-розшукової діяльності.
 61. Методи прокурорського нагляду за додержанням законності в сфері оперативно-розшукової діяльності.
 62. Організаційні форми відомчого контролю у сфері оперативно-розшукової діяльності.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	Зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E	Незадовільно	Не зараховано
35-59 (3)	Fx		
1-34 (2)	F		

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аркуша Л.І., Подобний О.О. Основи оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ: навч.-метод. Посібник. Одеса: Фенікс, 2015. 122 с.
2. Бандурка О. М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності : монографія. Харків : Злата миля, 2012. 620 с.
3. Бараненко Б. І. Психологія оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 272 с.
4. Берназ В.Д., Притула А.М. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України: науково-практичний коментар. [за заг. ред. С.В. Ківалова]. Одеса, Фенікс, 2016. 202 с.
5. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні : навч. посіб. / В. В. Аброськін, С. В. Албул, С. О. Єгоров, та ін.; за заг. ред. В.В. Аброськіна. Одеса : ОДУВС, 2020. 400 с.
6. Притула А.М., Халимон С.І., Митрофанов І.І. Закон України : «Про оперативно-розшукову діяльність» науково-практичний коментар. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2021. 236 с.
7. Цехан Д. М. Використання високих інформаційних технологій в оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ : монографія. [за наук. Редакцією О. О. Подобного]. Одеса : Юридична література, 2011. 216 с.
8. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18. 02. 1992 р. № 2135-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Допоміжна

9. Антонов К. В. Вишня О. В., Сачко О. В., Халимон С. І. Правові засади оперативно-розшукової діяльності: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2009. 348 с.
10. Бандурка О.М., Перепелиця М. М., Манжай О. В., Шендрик В. В. Оперативно-розшукова компаративістика: монографія. Харків: Золота миля, 2013. 352 с.
11. Водько Н П. Формирование политики противодействия уголовным правонарушениям в Украине (оперативно-розыскной аспект): монография. Одесса: Феникс, 2015. 572 с.
12. Захаров В. П. Інформаційне забезпечення боротьби зі злочинністю : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2008. 472 с.
13. Кудінов С.С., Шехавцов О.М., Дроздов С.О. Гриненко. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навчальний посібник. Харків: «Оберіг», 2013. 344 с.
14. Мовчан А.В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності Національної поліції : навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 244 с.
15. Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / Д. Й. Никифорчук, С. І. Ніколаюк, О. І. Козаченко та ін.; за заг. ред. Д. Й. Никифорчука Київ: НАВС, 2012. 138 с.
16. Никифорчук Д.Й., Бусол О.Ю., Бірюков Г.М. Аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності: навчально-практичний посібник. Київ: НАВС, 2012. 152 с.
17. Основи оперативно-розшукової діяльності: навчальний посібник / О.Ю. Анциферов, О.М. Чистолінов, С.В. Єськов та ін. / за ред. С. М. Гусарова; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Золота миля, 2015. 312 с.
18. Подобний О.О. Глава 24. Загальні засади й тактика негласних слідчих (розшукових) дій. *Криміналістика: підручник* / За ред. В. В. Тіщенко. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 325-346.

19. Подобний О. О. Щодо сучасних підходів до формування політики протидії кримінальним правопорушенням засобами оперативно-розшукової діяльності. *Криміналістичні та кримінально-процесуальні засоби оптимізації досудового розслідування* : матеріали дистанційної конференції, м. Одеса, 2 квітня 2016 р. / відп. за вип. В. В. Тіщенко, О. П. Ващук, І. В. Гловюк, М. В. Шкрибайло; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Юридична література, 2016. С. 100-103.

20. Подобний О. О. Значення оперативного пошуку в оперативно-розшуковій діяльності та у досудовому розслідуванні. *Юридичний вісник*. 2017. № 1. С. 171-175.

21. Подобний О. О. Оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження. *Криміналістичне забезпечення виявлення і розслідування злочинів* : монографія / за ред. В. В. Тіщенка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 26-46.

22. Podobnyi O. O. Synergy of operational-search activities and pre-trial investigation. *Juridical scholarly discussions as a factor for the sustainable development of legal doctrine and legislation : collective monograph*. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. P. 176-193.

23. Podobnyi O. O. Actual problems of covert investigation. *Theoretical and practical problems of the legal regulation of social relations : collective monograph*. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. P. 227-245.

24. Хараберюш І. Ф. Використання спеціальної техніки щодо протидії злочинності в Україні : теоретичні, правові та організаційні аспекти : монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 284 с.

Нормативно-правові акти

25. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР : URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

26. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18. 02. 1992 р. № 2135-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

27. Кримінальний кодекс України : закон України від 05. 04. 2001 р. № 2341-ІІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

28. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

29. Про Національну поліцію : закон України від 02. 07. 2015 р. № 580-VІІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

30. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : закон України від 30. 06. 1993 року №3341-ХІІ URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

31. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : закон України від 23. 12. 1993 р. № 3781-ХІІ URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

32. Про державну охорону органів державної влади та посадових осіб : закон України від 04. 03. 1998 р. № 160/98-ВР URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

33. Про Державну прикордонну службу : закон України від 03. 04. 2003 р. № 661-ІV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

34. Про державну таємницю : закон України від 21. 01. 1994 р. № 3855-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

35. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : закон України від 23 грудня 1993 р. № 3782-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

36. Про запобігання корупції : закон України 14 жовтня 2014 року № 1700-VІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

37. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зловживання ними : закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

38. Про інформацію : закон України від 02. 10. 1992 р. № 2657-ХІІ. URL: : <http://zakon1.rada.gov.ua>

39. Про контррозвідувальну діяльність : закон України від 26. 12. 2002р. № 374-ІV. URL: : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/374-15>

40. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: закон України від 15 лютого 1995 року № 60/95-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

41. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітряю) : Закон України від 4 лютого 2004 року № 1433-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 19. Ст. 263.

42. Про розвідувальні органи України : закон України від 22 березня 2001 р. № 2331-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2331-14>

43. Про службу безпеки України : закон України від 25. 03. 1992 р. № 2229-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

44. Про Прокуратуру : закон України від 14. 10. 2014 р. № 1697-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

45. Про Національне антикорупційне бюро України : закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

46. Про правовий статус осіб, зниклих безвісті : закон України від 12.07.2018 № 2505-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

47. Про Службу зовнішньої розвідки України : закон України від 01.12.2005 № 3160-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

48. Про судову систему і статус суддів : закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

49. Про Єдиний реєстр досудових розслідувань: Наказ Генеральної прокуратури України від 17 серпня 2012 року № 69. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

50. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

51. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

52. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>

53. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 11 червня 2015 року N 687. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS594>

54. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>

55. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»: Наказ МВС України від 03.08.2017 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text>

56. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво : закон України від 12.07.2017 № 2129-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

Інформаційні ресурси

57. Офіційний портал Верховної Ради України (законодавство). URL: <https://www.rada.gov.ua/>

58. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

59. Урядовий портал Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

60. Сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/>

61. Сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua/>

62. Сайт Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
63. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
64. Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр. URL: <https://mvs.gov.ua/ua/structure/Derzhavnij-naukovo-dosl%D1%96dnij-ekspertno-krim%D1%96nal%D1%96stichnij-tsentri.htm/>
65. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
66. Офіційний вісник України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/b19>
67. Сайт Міжнародного гуманітарного університету. URL: <https://mgu.edu.ua/>